

MARIUS BAUER, KUNSTSCHILDER EN ETSER

Een droombeeld waarvan de kleuren nooit zullen verflauwen

Toen Marius Bauer in het najaar van 1888 zijn eerste grote reis maakte, was hij nog maar 21 jaar oud. Hij ging scheep naar Istanbul, waar hij voor de rest van zijn leven in de ban raakte van het Oosten.

Uit een brief aan zijn moeder blijkt het effect dat deze volkomen onbekende wereld op hem had: 'Ik heb nu wel een vast doel voor ogen, iets wat ik voor die tijd geheel miste.' Daarmee begon een leven van reizen dat de voedingsbodemp voor zijn kunstwerken zou vormen. Hij bezocht niet alleen het Nabije Oosten maar ook Rusland, India, Noord-Afrika, Indo-China en Nederlands-Indië. Aanvankelijk reisde hij vrijwel altijd alleen, later werd hij vergezeld door Jo Stumpff (1873-1964) met wie hij in 1902 trouwde. In datzelfde jaar maakte hij met haar een reis naar Spanje.

Jeugd

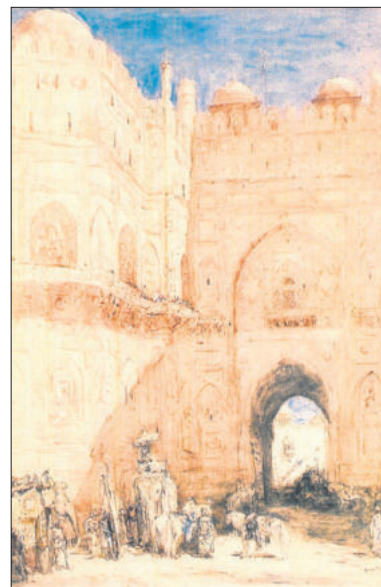
Bauer werd in 1867 geboren in Den Haag, als broer van de latere architect Willem Bauer. Artistieke vorming maakte een belangrijk deel uit van zijn opvoeding. Zijn ouders vonden tekenonderwijs belangrijk, waardoor Marius al vroeg de kans kreeg zijn artistieke aanleg te ontwikkelen. Hij werd al op twaalfjarige leeftijd aangenomen op de Haagse Academie. Het onderwijs daar hield zich echter niet bezig met actuele ontwikkelingen in de kunst, zoals de (impressionistische) Haagse School. Uiteindelijk verliet Bauer de academie zonder examen te doen. Daarna betrok hij een atelier, bezocht de tekenavonden van de kunstenaarsvereniging Pulchri Studio en kreeg een beurs van Koning Willem III. Deze leverde hem twee jaar lang een jaargeld op waardoor hij onbemerkt kon leven en werken.

Eind jaren 80 ging hij regelmatig naar Amsterdam, waar in die tijd het zwaartepunt van het Nederlandse culturele leven lag.

De Oriënt

Bauers eerste reis naar de Oriënt werd gefinancierd door de Haagse kunsthandelaar E.J. van Wisselingh. Opgetogen en met talrijke schetsen keerde Bauer eind 1888 in Den Haag terug. Hij richtte zich op het maken van etsen: kleine, van zinken plaatjes gedrukte prenten, die qua karakter heel spontaan en direct zijn. Deze kregen bekendheid door de tentoonstellingen van De Nederlandsche Etsclub. Later ging hij op koper etsen, ook in grotere formaten, en zou zijn naaldvoering haarfijn worden.

De voorstellingen op zijn etsen zijn vrijelijk gebaseerd op zijn schetsen en op foto's die hij onderweg kocht. Zijn werk laat een sterk persoonlijke visie op de werkelijkheid zien. In alles zocht hij het feeëriek en het aantrekkelijke. Zelfs een paar voddenrapers in een donker straatje groeien bij hem uit tot een idyllisch tafereel. Fakirs, moskeeën, een groep

■ Binnenplaats van het paleis van de emir van Bohara (z.j.) aquarel.

■ Ingang van een moskee in India (ca 1899) olieverb op mahonie paneel.

in een huis dat achter de kolonie Walden van Frederik van Eeden lag. Ze zouden er tot 1903 wonen. In 1897 zette hij voet aan wal in India. Bij deze reis vielen de uiteenlopende kanten van zijn kunstenaarschap – schilderen, aquarelleren, etsen en tekenen, maar ook schrijven en illustreren – op unieke wijze samen. Het

er rest een wonderland van paleizen en tempels, bevolkt met onafzienbare rijen van bontgeklede oosterlingen, van rijkgetooide paardenstoeten, van kamelen en drommen olifanten. De herinnering verzacht de schaduwen en het licht, werpt een doorzichtige sluier over de werkelijkheid en verandert haar in een droombeeld waarvan de kleuren nooit zullen verflauwen'

■ Benares (1899) droge naald ets.

Onafzienbare rijen van bontgeklede oosterlingen, van rijkgetooide paardenstoeten, van kamelen en drommen olifanten

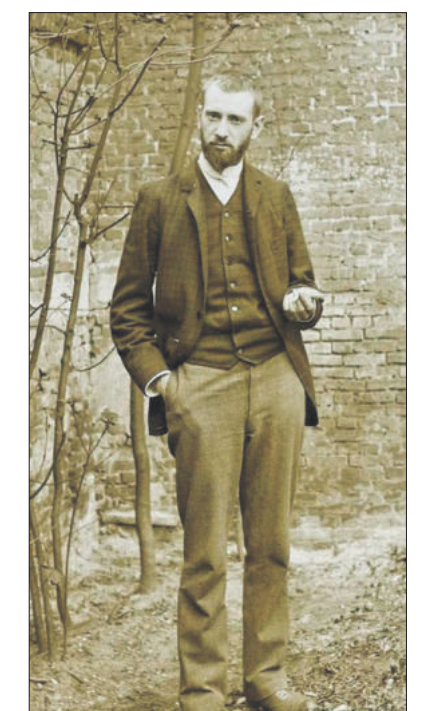
kamelen, slangenbezweerders, buikdanseressen, een karavaan in de woestijn, dat zijn de onderwerpen die keer op keer in zijn werk naar voren komen. Het sprookjesachtige licht waarin hij ze schilderde, weerspiegelt de betoverende aantrekkingskracht die het Oosten op hem had. De oosterse kunst had echter geen invloed op zijn werk. Hij werkte hoofdzakelijk in de stijl van de schilders van Tachtig, zoals de Nederlandse impressionisten worden genoemd.

India

In 1896 vestigde Marius zich met zijn moeder en zijn zus in Bussum,

literaire tijdschrift De Kroniek publiceerde de verslagen van zijn reizen. Al snel na aankomst raakte Bauer in de ban van het land. Hij ging naar Bombay, Benares en Agra, waar hij in vervoering raakte bij het zien van de Taj Mahal. Andere plaatsen en bezienswaardigheden in het noorden en midden van het land volgden.

Begin 1898, voor het hete seizoen begon, keerde hij naar Nederland terug. Hij schreef: 'Nu komt het tweede genot, dat der herinnering, schoner nog dan de werkelijkheid. Het minder mooie en de westerse nasmaak verdwijnt, en

■ Marius Bauer.

Na India volgden nog reizen naar onder meer Syrië en Palestina, Noord-Afrika, Indo-China en Nederlands-Indië. Het Oosten bleef een onuitputtelijke bron van inspiratie voor deze uitzonderlijke etser en schilder. Bauer stierf in 1932.

Eric Bor

Bronnen:

Marius Bauer 1867-1932 oriëntalist, publicatie van Stedelijke Musea Zutphen en Bauer Documentatiestichting

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF

www.gooienvchthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

Hoe mooi is mijn heide.....

Geniet u ook zo van de bloeiende heide? Al sinds jaar en dag wordt de heide begraasd door schapen om te voorkomen dat heidevelden in bossen veranderen. Bijgaande foto uit 1893 toont een schaapherder met kudde op de Bussummer Heide.

FOTO EN TEKST: STREEKARCHIEF GOOISE MEREN

■ Bazar met ezel en kamelen in Damascus (ca 1911) aquarel.